

Асновы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю

Патэнтная інфармацыя і патэнтныя даследаванні

Падача заяўкі на выдачу патэнта і яе змест

- Заяўка на выдачу патэнта на вынаходніцтва, карысную мадэль, прамысловы ўзор падаецца ў **патэнтны орган** аўтарам, наймальнікам, фізічнай або юрыдычнай асобай, якой аўтар або наймальнік перадалі на дагаворнай аснове сваё права на падачу заяўкі або да якой яно перайшло ў спадчыну.
- Заяўка можа быць перададзена праз **патэнтнага паверанага**, зарэгістраванага ў патэнтным органе. Палажэнне аб патэнтных павераных зацверджана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 11 сакавіка 1998 г № 379.
- Фізічныя асобы, якія пражываюць за межамі Рэспублікі Беларусь, або замежныя юрыдычныя асобы, якія маюць пастаяннае месцазнаходжанне ў замежных краінах, вядуць у Рэспубліцы Беларусь справы па атрыманні патэнтаў на вынаходніцтвы, прамысловыя ўзоры і падтрыманню іх у сіле праз патэнтных павераных, зарэгістраваных у патэнтным органе.

Заяўка на **вынаходніцтва і заяўка на **карысную мадэль** павінны змяшчаць:**

- **заяву аб выдачы патэнта з указаннем аўтара (суаўтараў) вынаходніцтва і асобы (асоб), на імя якой (якіх) просіцца патэнт, а таксама яе (іх) месца жыхарства і месца знаходжання;**
- **апісанне аб'екта патэнтавання, раскрываючае яго з паўнотой, дастатковай для яго ажыццяўлення;**
- **формулу аб'екта патэнтавання, якая выказвае яго сутнасць і цалкам заснаваную на яго апісанні;**
- **чарцяжы і іншыя матэрыялы, калі яны неабходныя для разумення сутнасці вынаходніцтва;**
- **рэферат;**
- **даверанасць (у выпадку падачы заяўкі патэнтным павераным).**

Заяўка на выдачу патэнта на **прамысловы ўзор павінна ўтрымліваць:**

- **заяву аб выдачы патэнта з указаннем аўтара (суаўтараў) прамысловага ўзору і асобы (асоб), на імя якой (якіх) просіцца патэнт, іх месца жыхарства і месца знаходжання;**
- **камплект фатаграфій вырабу (макета, малюнка), якія даюць поўнае і дэталёвае ўяўленне пра знешні выгляд выраба;**
- **апісанне прамысловага ўзору, якое ўключае сукупнасць яго істотных прыкмет;**
- **чарцяжы агульнага выгляду вырабу, эрганамічную схему (адлюстроўвае суадносіны памераў прамысловага ўзора ў сістэме “чалавек – машына”), канфэкцыйную карту (узоры тканіны, скуры, фарнітуры і г.д., рэкамендуемыя для выраба), калі яны неабходныя для раскрыцця сутнасці прамысловага ўзору;**
- **даверанасць (у выпадку падачы заяўкі патэнтным павераным).**

- **Да кожнай з заявак прыкладаецца дакумент, які пацвярджае выплату пошліны ва ўстаноўленым памеры або вызваленне ад выплаты пошліны або наяўнасць падстаў для памяншэння яе памеру.**
- **Патрабаванні да заявак на атрыманне патэнта на вынаходніцтва, карысную мадэль, прамысловы ўзор устанаўліваюцца патэнтным органам.**
- **Правілы складання і падачы заяўкі на прамысловы ўзор зацверджаны загадам Дзяржаўнага патэнтнага камітэта Рэспублікі Беларусь ад 29 мая 1997 г., а Правілы складання і падачы заяўкі на выдачу патэнта на вынаходніцтва і Правілы складання заяўкі на выдачу патэнта на карысную мадэль – загадам таго ж Дзяржаўнага камітэта ад 25.04.1998 № 21.**

Експэртыза патэнтным органам заяўкі на выдачу патэнта на вынаходніцтва.

Заяўка на выдачу патэнта на вынаходніцтва падлягае папярэдняй (фармальнай) экспертызе і патэнтнай экспертызе (экспертызе па сутнасці), арт. 18 Закона ад 16 снежня 2002 г.

- **Папярэдняя экспертыза** заяўкі праводзіцца ў трохмесячны тэрмін з даты яе паступлення ў патэнтны орган. У ходзе гэтай экспертызы правяраецца наяўнасць у заяўцы дакументаў, якія яна павінна ўтрымліваць, захаванне устаноўленых да іх патрабаванняў, і разглядаецца пытанне, ці адносіцца заяўленае вынаходства да АПУ, што ахоўваюцца законам.
- Пры неабходнасці заяўніку можа быць прапанавана ўнесці ўдакладненні ў заяўку на працягу двух месяцаў пасля атрымання запыту. У гэтым выпадку тэрмін правядзення экспертызы адпаведна падаўжаецца. Калі неабходныя ўдакладненні не ўнесены ва ўстаноўлены тэрмін альбо не прадстаўлены дакументы, якія адсутнічаюць на дату паступлення заяўкі, то апошняя не прымаецца да разгляду, пра што заяўніку паведамляецца.

- **Калі ж будзе ўстаноўлена, што заяўленае вынаходніцтва не адносіцца да аб'ектаў, што ахоўваюцца законам, прымаецца рашэнне аб адмове ў выдачы патэнта, аб чым заяўніку паведамляецца. Заяўнік на працягу двух месяцаў, з даты атрымання такога рашэння, мае права падаць прэрэчанне ў патэнтны орган. Рашэнне па прэрэчанні прымаецца на працягу месяца з дня яго паступлення.**
- **Пры станоўчым выніку папярэдняй экспертызы заяўніку паведамляецца аб прыёме заяўкі да разгляду і ўсталяванні прыярытэту вынаходніцтва, калі ён не просіць канвенцыйны прыярытэт па даце паступлення ў патэнтны орган больш ранняй заяўкі або дадатковых матэрыялаў да яе.**

- Патэнтны орган па заканчэнні 18 месяцаў з даты паступлення заяўкі публікуе звесткі пра яе. Іх склад вызначае патэнтны орган. Па хадайніцтве заяўніка гэты орган можа апублікаваць звесткі пра заяўку да заканчэння 18 месяцаў з дня яе паступлення. Такая публікацыя павінна быць ажыццёўлена ў тэрмін да шасці месяцаў, з даты паступлення хадайніцтва аб публікацыі.
- Публікацыяй заяўкі ўсім паведамляецца аб сутнасці меркаванага вынаходніцтва, і любая асоба мае права азнаёміцца з яе матэрыяламі. Кожны можа параўнаць сваю заяўку з ужо апублікаванымі заяўкамі і ўлічыць зацікаўленасць магчымых пакупнікоў ліцэнзій, калі патэнт будзе выдадзены.

- Заяўнік апублікаванай заяўкі атрымлівае часовую прававую ахову ў аб'ёме формулы вынаходкі.
- Калі пасля заяўнік атрымае патэнт, фізічная або юрыдычная асоба, якая выкарыстоўвае заяўленае вынаходніцтва з даты публікацыі заяўкі да даты рэгістрацыі вынаходніцтва ў Рэестры вынаходніцтваў, выплачвае патэнтаўладальніку пасля атрымання патэнта на вынаходніцтва грашовую кампенсацыю. Яе памер вызначаецца пагадненнем бакоў.

- Для вырашэння пытання аб выдачы патэнта на вынаходніцтва павінна быць праведзена **патэнтавая экспертыза**, якая называецца адтэрмінаванай. Яна ўжываецца амаль ва ўсіх заходнееўрапейскіх краінах, Японіі, Кітаі, выкарыстоўваецца пры выдачы еўрапейскага патэнта.
- На працягу трох гадоў з даты паступлення заяўкі ў патэнтны орган, заяўнік альбо любы зацікаўленая асоба можа падаць хадайніцтва аб правядзенні такой экспертызы. У выпадку непаступлення такога хадайніцтва ў названы тэрмін заяўка лічыцца адклікана.

- **Правілы правядзення патэнтнай экспертызы заяўкі на выдачу патэнта на вынаходніцтва зацверджаны загадам Дзяржаўнага патэнтнага камітэта ад 17 верасня 1999 г. № 3.**
- **У ходзе патэнтнай экспертызы заяўкі на выдачу патэнта на вынаходніцтва правяраецца патэнтаздольнасць вынаходніцтва і усталёўваецца яго прыярытэт, калі ён не быў усталяваны пры правядзенні папярэдняй экспертызы.**
- **Па выніках патэнтнай экспертызы патэнтны орган прымае рашэнне аб выдачы патэнта або аб адмове ў яго выдачы.**
- **Заяўнік мае права знаёміцца з матэрыяламі, якія выкарыстоўваюцца пры правядзенні экспертызы. Копіі матэрыялаў могуць быць запатрабаваны заяўнікам у двухмесячны тэрмін з даты атрымання рашэння па заяўцы.**

- **Пры нязгодзе заяўніка з рашэннем патэнтнай экспертызы ён мае права ў трохмесячны тэрмін з даты атрымання рашэння або запатрабаваных ім копій матэрыялаў звярнуцца ў патэнтны орган з хадайніцтвам аб правядзенні паўторнай экспертызы, якая ажыццяўляецца на працягу шасці месяцаў з дня паступлення хадайніцтвы заяўніка.**
- **Пры нязгодзе з рашэннем папярэдняй або патэнтнай экспертызы заяўнік мае права ў трохмесячны тэрмін з дня атрымання рашэння падаць матываваную скаргу ў Апеляцыйны савет патэнтнай экспертызы пры патэнтным органе.**

- Палажэнне аб Апеляцыйным савеце зацверджана загадам Міністра адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь ад 12.12.1995 г. № 462, а Правілы падачы скаргаў, пярэчанняў і іх разгляду Апеляцыйным саветам патэнтнай экспертызы – пастановай Дзяржаўнага патэнтнага камітэта ад 17.05.2001 г. № 1. Скарга павінна быць разгледжана ў чатырохмесячны тэрмін з дня яе атрымання.
- Па складаных заяўках гэты тэрмін можа быць прадоўжаны па ўзгадненні з заяўнікам. Рашэнне Апеляцыйнага савета можа быць абскарджана заяўнікам у суд на працягу аднаго года з дня яго прыняцця. Скарга разглядаецца Судовай калегіяй па патэнтных справах Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь у складзе трох суддзяў. Суд па выніках разгляду скаргі выносіць рашэнне, якое абскарджанню ў касацыйным парадку не падлягае (арт. 359–360 ГПК).

Рэгістрацыя вынаходніцтва, карыснай мадэлі, прамысловага ўзору

Вынаходніцтвы, карысныя мадэлі, прамысловыя ўзоры рэгіструюцца патэнтным органам адпаведна ў Рэестры вынаходніцтваў, Рэестры карысных мадэляў, Рэестры прамысловых узораў. На працягу шасці месяцаў з даты рэгістрацыі патэнтны орган пры ўмове выплаты заяўнікам пошліны за выдачу патэнта ажыццяўляе ў сваім афіцыйным бюлетэні публікацыю звестак пра патэнт.

У гэтых звестках **паказваюцца: аўтар, калі ён не адмовіўся быць згаданым у патэнце; патэнтаўладальнік; назва аб'екта прамысловай уласнасці, дата прыярытэту, формула вынаходніцтва, карыснай мадэлі, сукупнасць істотных прыкмет прамысловага ўзору, малюнак прамысловага ўзору; іншыя неабходныя звесткі.**

- Патэнт выдаецца пасля ўнясення звестак аб аб'екце ў адпаведны рэестр і публікацыі звестак аб патэнце. Пры наяўнасці некалькіх асоб, на імя якіх просіцца патэнт, ім выдаецца адзін патэнт.
- Не прызнаюцца суаўтарамі асобы, якія не ўнеслі асабістага творчага ўнёску ў стварэнне аб'екта прамысловай уласнасці, а аказалі аўтару толькі тэхнічную, арганізацыйную ці матэрыяльную дапамогу ці пасадзейнічалі афармленню права на аб'ект прамысловай уласнасці і выкарыстання яго.
- Калі ў працэсе экспертызы ўстаноўлена што на тоесныя вынаходніцтвы на адну і тую ж дату прыярытэту пададзена некалькі заявак, то са згоды заяўнікаў ім выдаецца адзін патэнт. Пры не дасягненні згоды патэнт не выдаецца да вырашэння пытання ў судовым парадку (ч. 10 і 11 ст. 17, ч. 2 арт. 22 Закона ад 16.12.2002г.).

- **За падачу заяўкі на вынаходніцтва, карысную мадэль прамысловы ўзор, падтрыманне іх у сіле, а таксама ўчыненне іншых юрыдычна значных дзеянняў, звязаных з патэнтам, спаганяецца пошліна.**
- **Пералік дзеянняў, за здзяйсненне якіх бяруцца пошліны, іх памер, тэрміны выплаты, а таксама падставы для вызвалення ад выплаты пошліны, змяншэння іх памеру або вяртання пошлін устаноўлены Палажэннем аб патэнтных пошлінах і зборах.**

Дзеянне патэнта на вынаходніцтва, карысную мадэль, прамысловы ўзор **спыняецца датэрмінова:**

- **на падставе заявы патэнтаўладальніка, пададзенага ў патэнтны орган. Падставы падачы такой заявы могуць быць рознымі, напрыклад, вынаходніцтва састарэла, няма перспектывы прадаць ліцэнзію, няма цікавасці плаціць пошліны;**
- **пры нявыплаце ва ўстаноўлены тэрмін гадавой пошліны за падтрыманне патэнта ў сіле. Фактычна гэта маўклівая адмова ад патэнта без падачы заявы ў патэнтны орган, паколькі, калі пошліна за падтрыманне патэнта ў сіле за чарговы год, павялічаная на 50%, не ўнесена на працягу льготнага тэрміну (на працягу шасці месяцаў з дня наступлення чарговага неаплачанага года дзеяння патэнта), выключнае права на вынаходніцтва, карысную мадэль, прамысловы ўзор губляецца, а патэнт анулюецца з дня нявыплаты ва ўстаноўлены тэрмін пошліны.**
- **пры прызнанні патэнта несапраўдным.**

Несапраўднасць патэнта

Патэнт на працягу ўсяго тэрміну яго дзеяння можа быць прызнаны несапраўдным поўнасцю або часткова ў выпадках:

- неадпаведнасці ахоўных аб'ектаў умовам патэнтаздольнасці;
- наяўнасці ў формуле вынаходніцтва, карыснай мадэлі прыкмет, якія адсутнічалі ў першапачатковым апісанні (формуле);
- неправамернага ўказання ў патэнце аўтара (суаўтараў) або патэнтаўладальніка (патэнтаўладальнікаў).

- Патэнтны орган публікуе ў афіцыйным бюлетэні звесткі аб датэрміновым спыненні дзеяння патэнта.
- Калі дзеянне патэнта было спынена з прычыны нявыплаты ва ўстаноўлены тэрмін гадавы пошліны за падтрыманне патэнта ў сіле і не скончыўся тэрмін дзеяння патэнта, то па хадайніцтве патэнтаўладальніка дзеянне такога патэнта можа быць адноўлена патэнтным органам пры ўмове выплаты запазычанасці па пошліне і пошліны за падачу такога хадайніцтва ва ўстаноўленым памеры.

Выкарыстанне нематэрыяльных актываў ў эканамічным абароце прадпрыемства

Актывы юрыдычнай асобы – гэта «ўласнасць у рознай форме (нерухомасць, машыны і абсталяванне, крэдытныя патрабаванні, каштоўныя паперы і г.д.), усё, што мае грашовую ацэнку ў адпаведнасці з нормамі бухгалтарскага ўліку (размова вядзецца пра рэчы).

Аб'екты інтэлектуальнай уласнасці складаюць значную частку актываў прадпрыемстваў і арганізацый, таму неабходны механізм уліку гэтых нематэрыяльных аб'ектаў сумесна з матэрыяльнымі ў рамках бухгалтарскага ўліку адной і той жа арганізацыі.

Згодна з беларускім заканадаўствам, бухгалтарскаму ўліку ў якасці нематэрыяльных актываў падлягаюць аб'екты, якія валодаюць наступнымі прыкметамі:

- адрозненне яго ад іншых аналагічных аб'ектаў;
- не павінен мець матэрыяльна-рэчавыя (фізічную) форму;
- павінен выкарыстоўвацца ў дзейнасці ўстановы;
- павінен валодаць здольнасцю прыносіць установе цяпер або ў будучыні эканамічныя выгады;
- тэрмін карыснага выкарыстоўвання аб'екта не павінен быць менш за 12 месяцаў;
- кошт аб'екта павінен быць вымераны з дастатковай надзейнасцю (дакументальнае падцверджанне выдаткаў на яго стварэнне або выкарыстоўванне);
- абавязковая наяўнасць дакументаў, якія пацвярджаюць права праваўладальніка.

Адсутнасць любой з названых прыкмет не дазваляе ўлічыць аб'ект у складзе нематэрыяльных актываў.

**Да нематэрыяльных актываў для мэт
бухгалтарскага ўліку ў Рэспубліцы Беларусь
адносяцца наступныя маёмасныя правы:**

- на аб'екты прамысловай уласнасці (арт. 998 ГК);
- на творы навукі, літаратуры і мастацтва, праграмы для ЭВМ і кампутарныя базы дадзеных (арт. 993 ГК);
- на аб'екты сумежных правоў (арт. 994 ГК);
- на выкарыстоўванне аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці, якія вынікаюць з ліцэнзійных і аўтарскіх дагавораў;
- на карыстанне прыроднымі рэсурсамі, зямлёй;
- іншыя маёмасныя правы (розныя ліцэнзіі).

На бухгалтарскі ўлік як аб'екты нематэрыяльных актываў могуць быць пастаўлены наступныя віды ноу-хау: **вынікі навукова-даследчых, доследна-канструктарскіх і доследна-тэхналагічных работ, калі:**

- магчыма прамысловае засваенне адпаведнага аб'екта прамысловай уласнасці, які складае прадмет дадзенай распрацоўкі;
- аб'ект можа быць выкарыстаны распрацоўшчыкам шляхам асваення яго прамысловай вытворчасці;
- аб'ект можа быць перададзены па ліцэнзійнаму або аўтарскаму дагавору;
- пацверджаны і вызначаны выдаткі па стварэнню аб'екта прамысловай уласнасці і давядзення яго да прамыловага выкарыстоўвання;
- вызначаны будучыя даходы ад рэалізацыі або выкарыстоўвання дадзенага аб'екта.

Да нематэрыяльных актываў **не адносяцца і не з'яўляюцца** аб'ектамі налічэння амартызацыі:

- інтэлектуальныя і дзелавыя якасці персаналу ўстановы, яго кваліфікацыя і здольнасць да працы;
- няскончаныя і (або) неаформленыя ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку навукова-даследчыя, вопытна-канструктарскія і тэхналагічныя работы;
- фінансавыя інструменты часовага рынку, якія даюць права на ажыццяўленне канкрэтнай здзелкі на пэўных умовах;
- арганізацыйныя выдаткі (ажыццёўленыя ў працэсе прыватызацыі і акцыянавання арганізацыі, пры дзяржаўнай рэгістрацыі або перарэгістрацыі арганізацыі, і іншыя выдаткі, якія з'яўляюцца арганізацыйнымі ў адпаведнасці з заканадаўствам);
- кошт дзелавой рэпутацыі арганізацыі (гудвілл).

У склад нематэрыяльных актываў арганізацыі таксама **не ўключаюцца** асобнікі твораў навукі, літаратуры, мастацтва, праграмы для ЭВМ, базы дадзеных, якія набываюцца і выкарыстоўваюцца для ўласнага ўжытку.

Яны адлюстроўваюцца ў складзе **бягучых расходаў** (навукова-тэхнічная інфармацыя на любых носьбітах) або ў складзе **расходаў будучых перыядаў** (кампутарныя праграмы і базы дадзеных), а таксама ў складзе **асноўных сродкаў**, калі кампутарная праграма або база дадзеных уваходзяць у склад набытага аб'екта асноўных сродкаў альбо як **бібліятэчныя фонды**.

Галоўнай мэтай **камерцыйнага выкарыстоўвання аб'ектаў нематэрыяльных актываў ў эканамічным абароце прадпрыемстваў з'яўляецца атрыманне прыбытку.**

У практычнай дзейнасці суб'ектаў гаспадарання выкарыстоўванне аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці ў складзе нематэрыяльных актываў праяўляецца ў наступных формах:

- унясенне кошту аб'екта інтэлектуальнай уласнасці ў статутны капітал суб'екта гаспадарання,**
- заклад правоў на аб'ект інтэлектуальнай уласнасці,**
- перадача правоў па ліцэнзії,**
- саступка правоў на аб'ект інтэлектуальнай уласнасці,**
- здача ў арэнду аб'екта інтэлектуальнай уласнасці,**
- выкарыстоўванне аб'екта ва ўласнай вытворчасці.**

Найважнейшым уласцівасцю аб'екта інтэлектуальнай уласнасці, уключанага ў склад аб'ектаў нематэрыяльных актываў, з'яўляецца яго здольнасць прыносіць свайму праваўладальніку эканамічныя выгады.

Як паказвае сусветная практыка, такой уласцівасцю валодаюць каля 10% усіх ствараемых аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці. Але гэта не азначае, што выдаткі на стварэнне аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці стратныя, так як выдаткі на навуку па розных ацэнках даюць прыбытак ад 5 да 30 і больш даляраў на адзін укладзены ў яе даляр.

Рынкавая адзнака аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці

- У сусветнай практыцы ацэначная дзейнасць рэгулюецца абавязковымі для ацэншчыкаў стандартамі.
- **Стандарты ацэнкі** распрацоўваюцца міжнароднымі арганізацыямі ацэншчыкаў, найбольш аўтарытэтнай з якіх з'яўляецца Міжнародны камітэт па стандартах ацэнкі – МКСА, утвораны ў 1981 г., які распрацоўвае міжнародныя стандарты ацэнкі (МСА), публікуе дапаўненні і змены да іх.
- У 1994 г. гэтым камітэтам былі распрацаваны і ўведзены ў дзеянне стандарты ацэнкі МСА-1 – МСА-4, якія пакладзены ў аснову пры распрацоўцы нацыянальных стандартаў па ацэнцы аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці ў Беларусі і Расіі.
- У Рэспубліцы Беларусь абавязковым для ацэншчыкаў аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці з'яўляецца **СТБ 1144-99**, уведзены ў дзеянне 30.04.1999 г.

Згодна СТБ 1144-99 існуе 7 відаў кошту аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці:

- **балансавы** – першапачатковы кошт, які складаецца з сумы фактычных выдаткаў на набыццё (стварэнне) аб'екта і па яго давядзенні да стану, у якім ён прыдатны да выкарыстоўвання ў запланаваных мэтах;
- **аднаўленчы** – пераацэначны кошт аб'екта;
- **інвестыцыйны** – кошт аб'екта для канкрэтнага інвестара;
- **ліквідацыйны** – грашовая сума, якая рэальна можа быць атрымана ад продажу аб'екта ў кароткія тэрміны (неадэкватная яго рынкавай кошту);
- **спажывецкі** – для дадзенага карыстальніка пры пэўным, але не самым эфектыўным выкарыстоўванні аб'екта;
- **рынкавы** – разлічаны па выніках адэкватнага маркетынгу, за які аб'ект можа быць прададзены ў выніку камерцыйнай здзелкі, калі пакупнік і прадавец дзейнічаюць кампетэнтна і без прымусу;
- **ва ўмовах абмежаванага рынку** – кошт аб'екта, які ў сілу розных абставінаў прываблівае невялікі лік пакупнікоў і патрабуе працяглага вывучэння рынку.

Мэты ацэнкі аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці можна падзяліць на дзве асноўныя групы:

а) звязаныя з фінансавай справаздачнасцю (балансавы, аднаўленчы і рэшткавы кошт); б) звязаныя з выкарыстаннем аб'ектаў (інвестыцыйны, спажывецкі або іншы).

•СТБ 1144-99 прадугледжвае, што ацэнка кошту аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці можа ажыццяўляцца з **мэтай**: унясення кошта ў статутны фонд суб'ектаў гаспадарання; пастаноўкі на бухгалтарскі ўлік у якасці нематэрыяльных актываў; пакупкі, продажу, саступкі правоў; куплі-продажу ліцэнзій; раздзяржаўлення і прыватызацыі; ліквідацыі прадпрыемства; закладу; страхавання; падзелу, атрымання ў спадчыну, дарэння або бязвыплатнай перадачы; вызначэння долі маёмасных правоў; вызначэння стартавага кошту для конкурсаў, аўкцыёнаў і таргоў; налічэння падатку, пошлін, збораў; вырашэння маёмасных спрэчак; пакрыцця шкоды; ацэнкі кошту прадпрыемства; экспертызы інвестыцыйных праектаў; іншых аперацый з аб'ектамі інтэлектуальнай уласнасці.

Метады ацэнкі

Пры ацэнцы кошту аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці выкарыстоўваюцца тры асноўных падыходы – **затратны, даходны і параўнальны.**

Падыход	Метад	Віды і паслядоўнасць работ пры выкарыстанні метадаў ацэнкі кошту АІУ
затратны (выдатковы)	вызначэння пачатковых выдаткаў	Выяўленне адлюстраваных у бухгалтарскай справаздачнасці фактычных выдаткаў, звязаных са стварэннем і давядзеннем да гатоўнасці аб'екта інтэлектуальнай уласнасці; прывядзенне розначасовых вартасных ацэнак да разліковага году; вызначэнне велічыні маральнага зносу аб'екта; вызначэнне кошту аб'екта як розніцы паміж прыведзенай велічынёй выдаткаў і зносам.
	кошту замяшчэння	Даследаванне рынку, выяўленне аб'ектаў аналагічнай карыснасці (спажывецкага кошту) і ўстанаўленне іх кошту; прывядзенне розначасовых вартасных ацэнак да разліковага году; вызначэнне кошту аб'екта.
	аднаўленчага кошту	Выяўленне выдаткаў, якія могуць быць звязаныя з стварэннем і давядзеннем да гатоўнасці АІУ; ўсталяванне на дату ацэнкі коштаў на сыравіну, матэрыялы, энэрганосьбіты, камплектуючыя вырабы ; вызначэнне кошту аб'екта як агульнай велічыні прагназуемых выдаткаў

Падыход	Метад	Віды і паслядоўнасць работ пры выкарыстанні метадаў ацэнкі кошту АІУ
даходны	Заснаваны на дадатковым узроўні эканамічнага даходу; на зніжэнні ўзроўню эканамічных выдаткаў; падзела прыбытку	Вывучэнне аб'екта з пункту гледжання максімальна магчымых шляхоў здабывання даходу; даследаванне рынку АІУ, якія ўводзяцца ў грамадзянскі абарот; прагназаванне патэнцыйных даходаў з улікам варыянтаў вызначэння даходу на аснове аналізу бягучых рынкавых умоў для параўнальных аб'ектаў; ператварэнне прагназуемага прыбытку ў капітал. Пры даходным капіталізаваным аналізе вызначаюць прагнознае значэнне прыбытку ў будучыні, пры гэтым розначасовыя вартасныя ацэнкі прыводзяць да разліковага году з дапамогай стаўкі дысконту; вызначэнне велічыні маральнага зносу АІУ.
параўнальны	Параўнальнага аналізу продажу; рынку інтэлектуальнай уласнасці	Даследаванне рынку і збор інфармацыі аб учыненых здзелках з АІУ, аналагічнымі ацэньваемым; адбор інфармацыі і атрыманне пацверджання таго, што дасканалыя здзелкі адбыліся ў свабодных рынкавых умовах; вызначэнне пераліку паказчыкаў, па якіх вырабляецца супастаўленне аб'ектаў, і ступені ўплыву адметных асаблівасцяў аб'екта на яго вартасць; параўнанне аб'екта, які ацэньваецца па асобных паказчыках з прададзенымі на рынку; ўсталяванне сярэдніх ставак для дадзенай галіны; прывядзенне розначасовых вартасных ацэнак да разліковага году; прагноз патэнцыйных даходаў, заснаваны на вызваленні ад рэнтнага плацяжу трэцяй асобе ў абмен на права выкарыстоўвання аб'екта

Па выніках ацэнкі падрыхтоўваецца **справаздача, якая павінна змяшчаць:**

- **уводзіны; падставы для правядзення ацэнкі; пералік дакументаў; апісанне АІУ; вынікі ідэнтыфікацыі аб'екта і ўстанаўлення факта наяўнасці; вынікі праверкі наяўнасці і стану ахоўных дакументаў;**
- **вынікі аналізу дакументаў, якія пацвярджаюць права прадпрыемства на выкарыстанне аб'екта;**
- **вынікі ўстанаўлення тэхнічных, эксплуатацыйных, экалагічных, эканамічных і іншых паказчыкаў;**
- **характарыстыку якая вызначае кошт;**
- **абгрунтаванне выкарыстоўвання аб'екта, які ацэньваецца ў запланаваных мэтах; выбар падыходаў і метадаў ацэнкі;**
- **аналіз спецыфікі аб'екта, які ацэньваецца, абгрунтаванне спецыяльных дапушчэнняў і водступаў у працэсе ацэнкі;**
- **аналіз інфармацыі, неабходнай для ацэнкі кошту аб'екта;**
- **разлік кошту АІУ рознымі метадамі; ўзгадненне разлікаў, атрыманых рознымі метадамі, і вызначэнне канчатковай кошту.**

Справаздача зацвярджаецца кіраўніком суб'екта гаспадарання, які праводзіў ацэнку.

Ліцэнзійны дагавор

- Прадастаўленне права выкарыстоўваць запатэнтаваны аб'ект іншым асобам ажыццяўляецца заключэннем **ліцэнзійнага дагавора**.
- Па ім бок, які валодае выключным правам на выкарыстоўванне вынікамі інтэлектуальнай дзейнасці або на сродкі індывідуалізацыі (ліцэнзіярам), надае другому боку (ліцэнзіянту) дазвол выкарыстоўваць адпаведны аб'ект інтэлектуальнай уласнасці (п. 1 арт. 985 ГК).
- У дачыненні да вынаходніцтва, карыснай мадэлі і прамысловага ўзору бакамі па ліцэнзійнаму дагавору з'яўляюцца патэнтаўладальнік (ліцэнзіяр) і набытчык ліцэнзіі (ліцэнзіят).

Арт. 985 ГК усталяваў **два віда ліцэнзійнага дагавора:**

- калі ліцэнзійны дагавор дае ліцэнзіяту права выкарыстоўвання аб'екта прамысловай уласнасці з захаваннем за ліцэнзіярам права яго выкарыстоўвання і права выдачы ліцэнзіі іншым асобам, дагавор мае назву – **простая (невключная) ліцэнзія;**
- калі ж ліцэнзійны дагавор дае ліцэнзіяту права выкарыстоўвання аб'екта прамысловай уласнасці з захаваннем за ліцэнзіярам права яго выкарыстоўвання ў частцы, якая не перадаецца ліцэнзіяту, але без права выдачы ліцэнзіі іншым асобам, дагавор мае назву – **выключная ліцэнзія.**

Не выключаецца сітуацыя, пры якой у дамове прадугледжана, што і сам ліцэнзіяр пазбаўляецца права выкарыстоўваць запатэнтаваны аб'ект. Такая ліцэнзія з'яўляецца **поўнай.**

- Як правіла, у ліцэнзійным дагаворы вызначаюцца тэрытарыяльныя межы дзеяння выключнай ліцэнзіі, колькасныя абмежаванні вырабаў, спосабы выкарыстоўвання запатэнтаванага аб'екта прамысловай уласнасці, галіна гаспадарчай дзейнасці, у якой аб'ект можа выкарыстоўвацца і т.п. У дагаворы можа быць зафіксавана забарона на выкарыстоўванне запатэнтаванага аб'екта ў асобных галінах вытворчай дзейнасці.
- Тэрмін дзеяння ліцэнзійнага дагавора, як правіла, значна карацей тэрміну дзеяння патэнта.
- Ліцэнзіяр пры выключнай ліцэнзіі на вынаходніцтва, карысную мадэль можа дазваляць ліцэнзіяту заключаць ліцэнзійныя дагаворы (субліцэнзіі) з трэцімі асобамі ў межах, перадаваемых па асноўным ліцэнзійным дагаворы, правоў на выкарыстоўванне вынаходніцтва, карыснай мадэлі. Адказнасць перад ліцэнзіярам за дзеянні субліцэнзіята нясе ліцэнзіят.

Ліцэнзійны дагавор прадугледжвае **платнасць (узнагароджанне)**. Памер і парадак выплаты ўзнагароды ліцэнзіярам вызначаецца бакамі ў дагаворы ў форме **пакупніцкага збору** (аднаразовае ўзнагароджанне, якое выплачваецца пры падпісанні ліцэнзійнага дагавора) і **роялці** (бягучых адлічэнняў у працэнтах да атрымоўваемага прыбытку або да кошту запатэнтаванага прадукту).

Магчымы дзве формы перадачы правоў уласнасці:

- **Поўная перадача** правоў уласнасці прадугледжвае, што ўладальнік аўтарскага права перадае пакупніку ўвесь набор маёмасных правоў, прадугледжаных Законам аб аўтарскім праве і сумежных правах.

- **Частковая перадача:** кожнае маёмаснае права можа дзяліцца любым спосабам: па прадмеце, аб'ёме, тэрыторыі, тэрміну і г.д. Гэта азначае, што прадавец, нават перадаючы аднаму пакупніку ўвесь пералік маёмасных правоў, тым не менш, можа абмежаваць іх выкарыстоўванне ў прасторы, у часе і колькасна.

Паколькі склад і аб'ём перадаваемых маёмасных правоў інстытуцыйным асяроддзем жорстка не абгавораны ні юрыдычна, ні эканамічна, варта ўлічваць, што некаторыя з іх могуць перадавацца як выключныя, а іншыя – як невыключныя.

Адкрытая ліцэнзія. Прымусовая ліцэнзія

- Сутнасць **адкрытай ліцэнзіі** : патэнтаўладальнік можа падаць у патэнтны орган для афіцыйнага апублікавання заяву аб прадастаўленні любой асобе правоў на выкарыстоўванне вынаходніцтва, карыснай мадэлі на ўмовах невыключнай ліцэнзіі.
- У гэтым выпадку пошліна за падтрыманне патэнта ў сіле зніжаецца на 50%, пачынаючы з года, наступнага за годам публікацыі такой заявы. Той, хто выявіць жаданне выкарыстоўваць азначанае вынаходніцтва, карысную мадэль, абавязаны заключыць з патэнтаўладальнікам дагавор аб плацяжах.
- Сам патэнтаўладальнік не можа адмовіцца ад заключэння ліцэнзійнага дагавора з асобай, якая выявіла жаданне заключыць дамову, паколькі была абвешчаная адкрытая ліцэнзія.

- Патэнтаўладальнік не толькі мае права, але і **абавязаны** выкарыстоўваць запатэнтаванае вынаходніцтва, карысную мадэль. У выпадку невыканання гэтага абавязку зацікаўленая асоба мае права патрабаваць выдачы яму **прымусовай ліцэнзіі**. Такой прызнаецца ліцэнзія, якая выдаецца па рашэнні суда насуперак волі патэнтаўладальніка.

Пры не выкарыстоўванні або недастатковым выкарыстоўванні патэнтаўладальнікам на працягу 5 гадоў вынаходніцтва (на працягу 3 гадоў карыснай мадэлі) любая асоба, якая хоча і гатовая выкарыстоўваць запатэнтаванае вынаходніцтва, карысную мадэль у выпадку адмовы патэнтаўладальніка ад заключэння ліцэнзійнага дагавора можа звярнуцца ў суд з хдайніцтвам аб прадастаўленні яму прымусовай невыключнай ліцэнзіі. Калі патэнтаўладальнік не дакажа, што не выкарыстоўванне або недастатковае выкарыстоўванне вынаходніцтва, карыснай мадэлі абумоўлена уважлівымі прычынамі, суд дае прымусовую ліцэнзію з вызначэннем межаў выкарыстоўвання, памераў, тэрмінаў і парадку плацяжоў.

Дагаворы аб выкарыстоўванні аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці

Усе дагаворы ў сферы інтэлектуальнай уласнасці можна ўмоўна падзяліць на **тры групы**:

- а) дагаворы паміж фізічнымі, а таксама фізічнымі і юрыдычнымі асобамі аб размеркаванні выключных маёмасных правоў на вынікі інтэлектуальнай дзейнасці фізічных асоб (**працоўны кантракт**, які ўключае ўмовы аб прыналежнасці аўтарскага права на службовыя вынаходніцтвы; дагавор **аб парадку выплаты ўзнагароды** аўтару вынаходніцтва, які не з'яўляецца патэнтаўладальнікам; пагадненне **аб размеркаванні ўзнагароджання** паміж суаўтарамі аб'екта інтэлектуальнай уласнасці і шэраг іншых);

- б) **ліцэнзійныя дагаворы** паміж фізічнымі, юрыдычнымі, а таксама паміж фізічнымі і юрыдычнымі асобамі аб перадачы правоў на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці (дагавор продажу-куплі ліцэнзіі на выкарыстоўванне вынаходніцтва па патэнту і іншыя);
- в) **аўтарскія дагаворы** аб перадачы правоў на аб'екты аўтарскага права і сумежных правоў.
- Таксама ў эканамічным абароце аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці дзейнічаюць іншыя дагаворы грамадзянскага характару: **дагаворы залогу, давернага кіравання, арэнды (лізінгу)** і да т.п., якія адлюстроўваюць розныя спосабы выкарыстоўвання правоў на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці.

- **А.** Дагаворы аб размеркаванні маёмасных правоў на аб’екты інтэлектуальнай уласнасці.
- **Працоўны кантракт.** Умовы найму “работнікаў ведаў” у Рэспубліцы Беларусь усё яшчэ захоўваюць характэрныя рысы савецкай сістэмы, якая не прадугледжвала магчымасці стварэння наймаемым аб’ектаў інтэлектуальнай уласнасці, якія першапачаткова і безальтэрнатыўна належалі дзяржаве ў выглядзе прадпрыемства, дзе працаваў наймаемы.
- Не прадугледжвалася магчымасць продажу аб’ектаў інтэлектуальнай уласнасці і выплаты іх аўтарам грашовага ўзнагароджання звыш зароботнай платы за выключэннем заахвочванняў за стварэнне вынаходніцтва.

У міжнароднай практыцы пры заключэнні працоўнага кантракту **працаўнік прымае на сябе наступныя абавязкі:**

- **ставіць у вядомасць наймальніка аб ствараемых вынаходніцтвах;**
- **без дазволу наймальніка не выдаваць сакрэтную інфармацыю аб кампаніі ў перыяд работы па найму і пасля звальнення;**
- **не выкарыстоўваць пры працы ў дадзенай кампаніі канфідэнцыйную інфармацыю кампаній, у якіх работнік быў заняты да паступлення да наймальніка;**
- **у выпадку звальнення вярнуць матэрыялы, якія мелі адносіны да дзейнасці кампаніі і якія маюць сакрэтны характар і да т.п.**

З улікам гэтага вопыту і па меры развіцця рынкавых адносінаў у сферы інтэлектуальнай уласнасці ў “Прыкладную форму кантракта наймальніка з работнікам” уводзяцца наступныя абавязацельствы работніка:

- інфармаваць наймальніка аб усіх выпадках стварэння АІУ як у парадку службовага задання, так і ў парадку асабістай ініцыятывы, калі праца выконваецца з выкарыстаннем інфраструктуры і ведаў наймальніка;**
- не раскрываць і не перадаваць трэцім асобам інфармацыю аб стварэнні і змесце, а таксама тэхнічную дакументацыю на ствараемы АІУ;**
- своечасова афармляць ўсю дакументацыю, неабходную для патэнтна-ліцэнзійнай абароны АІУ і яго продажу;**
- не дапускаць выпадкаў стварэння або збыту АІУ без ведама наймальніка, выконваць яго камерцыйную таямніцу і да т.п.**

Наймальнік, са свайго боку, павінен **гарантаваць работніку:**

- актыўнае прасоўванне створанага работнікам аб'екта інтэлектуальнай уласнасці на рынак або выкарыстоўванне яго ва ўласнай вытворчасці;
- абарону яго інтарэсаў у выпадку продажу аб'екта інтэлектуальнай уласнасці, аўтарам якога з'яўляецца работнік;
- патэнтаванне вынаходніцтваў аўтара ў краінах-ліцэнзіятаў;
- доступ работніка да ўсіх матэрыялаў, якія маюць дачыненне да продажу AIY;
- безумоўную выплату работніку ўзнагароджання, прадугледжанага адпаведнымі нарматыўнымі дакументамі або дамовай паміж работнікам і наймальнікам і да т.п.

Варта адзначыць, што тыпавыя формы працоўных кантрактаў з рознымі катэгорыямі наёмных работнікаў у Рэспубліцы Беларусь, а таксама расійскія распрацоўкі не задавальняюць сучасным патрабаванням да такіх актаў і патрабуюць істотнай дапрацоўкі.

Рэгістрацыя ліцэнзійных дагавораў.

У Рэспубліцы Беларусь прадугледжаны парадак дзяржаўнай рэгістрацыі Нацыянальным цэнтрам інтэлектуальнай уласнасці наступных відаў дагавораў:

- ліцэнзійныя дагаворы аб перадачы права на выкарыстоўванне вынаходніцтваў, карысных мадэляў, прамысловых узораў, гатункаў раслін, тапалогій інтэгральных мікрасхем, таварных знакаў (знакаў абслугоўвання), сакрэтаў вытворчасці (ноу-хау);
- дагаворы аб уступцы правоў і дагаворы аб закладзе правоў на вынаходніцтвы, карысныя мадэлі, прамысловыя ўзоры, гатункі раслін, тапалогіі інтэгральных мікрасхем, таварныя знакі (знакі абслугоўвання);
- іншыя дагаворы або іх часткі, якія па сваім змесце адпавядаюць гэтым дагаворам, а таксама змены і дапаўненні ў такія дамовы.

- **Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці рэгіструе дагаворы ў Дзяржаўным рэестры ліцэнзійных дагавораў, дагавораў саступкі і дагавораў закладу правоў на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці Рэспублікі Беларусь. Незарэгістраваныя дагаворы лічацца несапраўднымі.**
- **Звесткі аб зарэгістраваных дамовах і зменах у дагаворах публікуюцца ў «Афіцыйным бюлетэні НЦІУ». Інфармацыя аб поўнай або частковай перадачы правоў на аб'ект прамысловай уласнасці, публікуемая ў бюлетэні, дазваляе зацікаўленым карыстальнікам арыентавацца на рынку аб'ектаў прамысловай уласнасці.**
- **Таму рэгістрацыю ліцэнзійных дагавораў і дагавораў аб уступцы патэнтаў ажыццяўляюць таксама Расія, Бельгія, Швейцарыя, Партугалія, Нарвегія, Швецыя; а ў Аўстрыі, Вялікабрытаніі, Грэцыі, Францыі здзелка лічыцца несапраўднай у дачыненні да трэціх асоб без такой рэгістрацыі.**

Абарона аўтарскіх і сумежных правоў

Права на абарону – прадстаўленая ўпаўнаважанай асобе магчымасць прымянення мер праваахоўнага характару для аднаўлення яго парушанага або аспрэчванага права.

Абарона аўтарскіх і сумежных правоў можа ажыццяўляцца **крымінальна-прававым, адміністрацыйна-прававым і грамадзянска-прававым спосабам.**

Найбольш небяспечныя замахі на суб'ектыўныя аўтарскія правы разглядаюцца як злачынствы і цягнуць за сабой **крымінальную адказнасць.**

Адміністрацыйна-прававы спосаб абароны аўтарскага права і сумежных правоў уяўляе з сябе разгляд скаргаў аўтараў або іншых зацікаўленых асобаў, а таксама пратэстаў пракурораў.

Згодна з арт. 167 КоАП, выраб або распаўсюджванне асобнікаў твора альбо фанаграмы (кантрафактных асобнікаў), што прыводзіць да парушэння аўтарскага права і сумежных правоў, – прыводзіць да накладання штрафу ў памеры да 50 мінімальнага заробкаў з канфіскацыяй кантрафактных асобнікаў твора альбо фанаграмы, а таксама матэрыялаў і абсталявання, якія выкарыстоўваюцца для іх вырабу, або без канфіскацыі.

Згодна з арт. 201 Крымінальнага кодэкса злачынствамі з'яўляюцца:

- прысваенне аўтарства або прымус да сааўтарства (караюцца грамадскімі працамі, або штрафам, або папраўчымі работамі на тэрмін да двух гадоў);
- незаконны распаўсюд ці іншае выкарыстоўванне аб'ектаў аўтарскага права або сумежных правоў, учыненыя на працягу года пасля накладання адміністрацыйнага спагнання за такое ж парушэнне або спалучаныя з атрыманнем даходу ў буйным памеры (караюцца грамадскімі працамі ці штрафам, ці абмежаваннем волі на тэрмін да трох гадоў, або пазбаўленнем волі на тэрмін да двух гадоў).

Дадзеныя дзеянні, учыненыя паўторна або групай асоб па папярэдняй змове, або службовай асобай з выкарыстоўваннем сваіх службовых паўнамоцтваў, альбо якія пацягнулі прычыненне шкоды караюцца абмежаваннем волі на тэрмін да пяці гадоў, або пазбаўленнем волі на той жа тэрмін.

Грамадзянска-прававы спосаб абароны. Паколькі аўтарскае права і сумежныя правы з'яўляюцца часткай грамадзянскага права, для аднаўлення парушанага або аспрэчванага аўтарскага права ўпаўнаважаныя асобы прымяняюць агульныя нормы аб абароне грамадзянскіх правоў, нормы, якія ўзнікаюць з нанясення маральнай шкоды, аб адказнасці, нормы агульных палажэнняў аб кампенсацыі шкоды.

Абарона асабістых немаёмасных правоў аўтара рэалізуецца незалежна ад віны іх парушальніка і незалежна ад парушэння маёмасных інтарэсаў аўтара. Пазоўная даўнасць па спрэчках аб парушэнні асабістых немаёмасных правоў не ўжываецца.

У Законе даецца тлумачэнне **кантрафактнага асобніка** твора або аб'екта сумежных правоў:

- асобнікі твора, запісанага выканання, фанаграмы, перадачы арганізацыі эфірнага або кабельнага вяшчання (АІП), распаўсюджванне або іншае выкарыстоўванне якіх цягне за сабой парушэнне аўтарскага права і сумежных правоў;
- АІП, ахоўваемыя ў Рэспубліцы Беларусь у адпаведнасці з законам і імпартуемых без згоды праваўладальнікаў ў Рэспубліку Беларусь;
- АІП, на якіх без дазволу праваўладальніка ліквідавана або на якіх зменена інфармацыя аб кіраванні правамі, або якія выраблены з дапамогай любых незаконна выкарыстоўваемых прылад, што дазваляюць абыходзіць або спрыяюць абыходу любых тэхнічных сродкаў, прызначаных для абароны аўтарскіх або сумежных правоў.

Абарона правоў аўтараў і праваўладальнікаў аб'ектаў прамысловай уласнасці

- **Законы Беларусі аб асобных аб'ектах права прамысловай уласнасці вызначылі ўстановы, якія разглядаюць спрэчкі, звязаныя з парушэннем заканадаўства аб аб'ектах прамысловай уласнасці, іх кампетэнцыю і дзеянні, якія парушаюць правы аўтараў і праваўладальнікаў. Але гэтыя законы не вызначылі ні спосабаў абароны правоў аўтараў і праваўладальнікаў, ні мер адказнасці за дапушчаныя парушэнні іх правоў і адсылаюць да заканадаўства Рэспублікі Беларусь.**
- **У адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам абарона правоў аўтараў і праваўладальнікаў аб'ектаў прамысловай уласнасці ажыццяўляецца ў грамадзянска-прававым, адміністрацыйна-прававым і крымінальна-прававым парадку.**

Па патрабаванні праваўладальніка парушэнне яго выключных правоў павінна быць спынена, а фізічная або юрыдычная асоба, вінаватая ў парушэнні, абавязана пакрыць праваўладальніку панесеныя страты.

Праваўладальнік мае права патрабаваць кампенсацыі **рэальнай шкоды і ўпушчанай выгады, г.зн. сумы, якую праваўладальнік атрымаў бы пры звычайных умовах грамадзянскага абароту, калі б яго права не было парушана.**

Гэта можа быць сума, якую праваўладальнік мог бы атрымаць, прадаўшы праваўладальніку ліцэнзію.

Абарона грамадзянскіх правоў ад незаконнага выкарыстоўвання таварнага знака, акрамя патрабаванняў аб спыненні парушэння і спагнання прычыненых страт, рэалізуецца таксама шляхам:

- **выдалення з тавару або яго ўпакоўкі незаконна выкарыстоўваемага таварнага знака або абазначэння, падобнага з ім да ступені змяшэння, і (або) знішчэння вырабленых малюнкаў таварнага знака або абазначэння, падобнага з ім да ступені змяшэння;**
- **арышту або знішчэння тавараў, у дачыненні да якіх быў незаконна прыменены таварны знак;**
- **накладання штрафу на карысць пацярпелага боку ў памеры кошту тавару;**
- **перадачы на карысць пацярпелага боку тавара, на якім незаконна прыменены таварны знак.**

Ахова правоў грамадзян і юрыдычных асоб Рэспублікі Беларусь на аб'екты прамысловай уласнасці за мяжой

- Патэнт, рэгістрацыя знака ці іншага аб'екта прамысловай уласнасці дае суб'екту гэтага права ахову такога аб'екта толькі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. На тэрыторыі іншых дзяржаў патэнт, выдадзены патэнтным ведамствам Рэспублікі Беларусь, і вырабленая гэтым ведамствам рэгістрацыя знака **не даюць аховы** правоў патэнтаўладальніка і ўладальніка пасведчання на знак.

Каб атрымаць ахову правоў на аб'ект прамысловай уласнасці, неабходна атрымаць патэнт або іншы ахоўны дакумент у дзяржаве, на тэрыторыі якога аб'ект права прамысловай уласнасці можа быць выкарыстаны.

Высновы

- Заяўка на выдачу патэнта на вынаходніцтва, карысную мадэль, прамысловы ўзор падаецца ў патэнтны орган.
- Заяўка на выдачу патэнта на вынаходніцтва падлягае папярэдняй (фармальнай) экспертызе і патэнтнай экспертызе (экспертызе па сутнасці).
- Па станоўчых выніках патэнтнай экспертызы патэнтны орган прымае рашэнне аб выдачы патэнта.
- Аб'екты прамысловай уласнасці, якія змяшчаюць звесткі, разгалашэнне якіх можа нанесці шкоду бяспекі Рэспублікі Беларусь, павінны быць засакрэчаныя ў парадку, устаноўленым заканадаўствам, і не могуць быць запатэнтаваныя ў замежных краінах.

Заданні для практычнага занятку

- Змест заяўкі на выдачу патэнта;
- экспертыза патэнтным органам заяўкі на выдачу патэнта на вынаходніцтва, карысную мадэль, прамысловы ўзор;
- тэрмін дзеяння і несапраўднасць патэнта.

Складанне і афармленне :

Заявак на выдачу патэнтаў на аб'екты прамысловай уласнасці (вынаходніцтва, прамысловы ўзор, таварны знак);

заявок на выдачу патэнтаў на аб'екты прамысловай уласнасці (вынаходніцтва, прамысловы ўзор, таварны знак)